

CUPRINS

CAPITOLUL I

Probleme introductive	13
-----------------------------	----

CAPITOLUL II

Situații factice concrete ce conduc la suspiciuni cu privire la autenticitatea înregistrărilor audio – video și a imaginilor depuse la dosarul cauzei (<i>Inadvertențe în activitatea de interceptare și înregistrare a convorbirilor telefonice</i>)	68
---	----

Secțiunea 1

Situații determinate de erori existente în activitatea de redare a conținutului convorbirilor telefonice interceptate și înregistrate	68
---	----

Secțiunea a 2 – a

Situații determinate de durata de timp scursă între momentul când a avut loc efectiv convorbirea telefonică interceptată și înregistrată și momentul când aceasta apare ca fiind stocată pe suportul de memorie externă	71
---	----

Secțiunea a 3 – a

Situații determinate de selectarea unilaterală a anumitor convorbiri telefonice sau imagini, de către organele și lucrătorii reprezentând acuzarea, din ansamblul convorbirilor telefonice și imaginilor interceptate și înregistrate	78
---	----

Secțiunea a 4 – a

Inexistența ori nemenționarea existenței, în documentele însoțitoare ale rezultatului înregistrărilor realizate, sau neutilizarea procedurilor operaționale standardizate în legătură cu interceptarea și înregistrarea audio – video, a convorbirilor telefonice sau ambientale, precum și a lanțului de custodie a probelor obținute	93
--	----

Secțiunea a 5 – a

Existența ipotetică a posibilității de modificare / alterare – intenționată sau din neglijență – a acurateței și integrității probelor multimedia..... 93

Secțiunea a 6 – a

Utilizarea unor metode și mijloace tehnice de interceptare și înregistrare care au un caracter clasificat, ceea ce nu permite examinarea și verificarea acestora de către experții introduși legal în cauzele penale care nu au autorizare sau certificat corespunzător ORNISS. Nereglementarea situației de către recenta legislație penală adoptată. 94

CAPITOLUL III

Instituții și organe abilitate cu interceptarea și înregistrarea comunicațiilor..... 109

Secțiunea 1

Prevederi legale..... 109

Secțiunea a 2 – a

Centrul Național de Interceptarea Comunicațiilor..... 110

CAPITOLUL IV

Efectele situației faptice actuale privind interceptarea și înregistrarea comunicațiilor..... 140

CAPITOLUL V

Constatarea tehnico – științifică și expertiza judiciară privind probele multimedia..... 146

Secțiunea 1

Necesitatea, relevanța mijlocului tehnic (procedeului probator) al constatării tehnico – științifice și /sau al expertizei judiciare. 146

Secțiunea a 2 – a

Relevanța mijlocului tehnic (procedeului probator) al constatării tehnico – științifice și /sau al expertizei judiciare în procesul penal. 147

Secțiunea a 3 – a

Delimitarea între constatarea tehnico – științifică și expertiza judiciară în domeniul probelor multimedia. 148

Secțiunea a 4 – a

Delimitarea între expertiza judiciară tehnică și cea criminalistică în domeniul probelor multimedia. 152

Secțiunea a 5 – a

Obiective posibile pentru constatarea tehnico – științifică privind probele multimedia. 154

Secțiunea a 6 – a

Obiective posibile pentru expertiza judiciară – tehnică și criminalistică – privind probele multimedia. 156

Secțiunea a 7 – a

Expertiza tehnică a semnăturii electronice extinse. 168

Secțiunea a 8 – a

Specialiști. Experți judicari. Experți oficiali. Experți criminaliști autorizați. 168

Secțiunea a 9 – a

Materiale ce se pun la dispoziția specialistului sau expertului judiciar. 195

CONCLUZII 201

BIBLIOGRAFIE 217

LISTA DE ABREVIERI

NPCC = noul cod de procedură penală

VCPP = vechiul cod de procedură penală

NCP = noul cod penal

VCP = vechiul cod penal

CEDO = Convenția Europeană a Drepturilor Omului

D.N.A. = Direcția Națională Anticorupție

D.I.I.C.O.T. = Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate organizată și Terorism

I.N.E.C. = Institutul Național de Expertize Criminalistice

L.I.E.C. = Laborator Interjudețean de Expertize Criminalistice

I.G.P.R. = Inspectoratul General al Poliției Române

M.A.I. = Ministerul Afacerilor Interne

D.G.I.P.I. = Direcția Generală de Informații și Protecție Internă

D.G.A. = Direcția Generală Anticorupție

C.S.A.T. = Consiliul Suprem de Apărare a Țării

S.R.I. = Serviciul Român de Informații

C.N.I.C. = Centru Național pentru Interceptarea Comunicațiilor

I.N.M. = Institutul Național al Magistraturii

I.N.P.P.A. = Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților

R.D.P. = Revista de Drept Penal

CAPITOLUL I

PROBLEME INTRODUCTIVE

& 1. Materializarea rezultatului interceptărilor și înregistrărilor audio video și imaginilor în mijloace și mijloace materială de probă

1.1. În funcție de natura semnalului sonor și vizual pe care îl captează pe bandă magnetică sau pe suporti magnetici sau digitali (dischetă, CD / DVD, memory - stick etc) ori pe materiale fotosensibile sau și una și alta, înregistrările pot fi audio, video și audio-video sau film ori fotografie, toate făcând parte din "*categoria generală și cuprinzătoare a mijloacelor materiale de probă a înscrisurilor*"².

Înregistrările realizate de reprezentanții autorităților publice (de exemplu societățile publice de radio și televiziune) reprezintă *înregistrări oficiale*, în categoria cărora sunt cuprinse și acelea efectuate într-un cadru judiciar și/sau cu autorizările cerute de lege (*înregistrările audio-video, filmările și fotografiile autorizate de magistratul competent*³ ori *cele realizate de organele judiciare cu prilejul cercetării la fața locului*⁴, *percheziției*⁵, *fotografierea suspectului sau ale altor persoane*⁶ etc., în scopul fixării rezultatelor activității întreprinse) sau, atunci când sunt efectuate de amatori ori profesioniști (*reporteri, detectivi particulari, agenți ai societăților de pază și protecție, cu prilejul supravegherii*

² I.Gh. Gorgăneanu, *Noi reglementări privind perfecționarea legislației procesuale penale*, în R.D.P. nr. 2/1996, p.34.

³ Art. 138 alin. 1 lit. c și d din NCPP.

⁴ Art.195 alin.2 din NCPP.

⁵ Art.159 alin. 20 din NCPP

⁶ Art. 196 din NCPP.

electronice de la unele societăți comerciale etc.) în scop privat, constituie înregistrări private.

Înregistrările oficiale parvin într-o investigație penală fie că reprezintă *rezultatul demersului investigativ* al organelor judiciare și/sau altor organe răspunzătoare cu aplicarea legii penale, între care și cele din domeniul securității naționale, *fie sunt ridicate de la autoritățile publice* care le-au realizat în procesul activității derulate, în baza temeiurilor legale prevăzute de codul de procedură penală⁷.

Înregistrările private pot ajunge obiect al unei investigații penale fie că sunt depuse de către persoane interesate (*denunțatorii, de pildă*) fiind rezultatul activității proprii ori urmare a consilierii oferite de altcineva (*de exemplu, avocat*) în scopul de a demonstra anchetatorilor o anume stare de fapt, fie că sunt descoperite și ridicate de organele judiciare cu ocazia desfășurării unor activități de urmărire penală (*cum ar fi, percheziția*) sau ridicate de la persoanele fizice ori juridice care le dețin, întrucât sunt necesare și relevante unei cauze penale (*spre exemplu, videocaseta realizată de sistemul propriu de supraveghere electronică, reprezentând imagini de la intrare într-o locație unde sunt depozitate materiale conținând informații clasificate, dintr-o încăpere oarecare, dintr-o societate bancară ș.a.m.d.*).

Din mai multe puncte de vedere, între *înregistrările oficiale sau private* și *înscrierile caracterizate ori necaracterizate*⁸

⁷ Așa cum, de exemplu, s-a provocat în cazul "mineriadelor" din septembrie 1991 (decizia penală nr. 486/1999 a Curții Supreme de Justiție, secția penală, nepublicată) și din anul 1999, de la Costești și Stoenști (raport de constatare tehnico-științific nr. 247031/1999 al I.G.P. – Institutul de Criminalistică – nepublicat), când organele judiciare au ridicat de la Societatea Română de Televiziune, videocasetelor înregistrate de reporterii instituției.

⁸ A se vedea în acest sens, R.M. Stănoiu, *Înscrierile*, în: lucrarea colectivă sub coordonarea lui V. Dongoroz, *Explicații teoretice ale codului de procedură penală român*, partea generală, vol.I, Ed. Academiei Române, București, 1975, p.214.

există similitudini în ce privește regimul juridic și din această perspectivă există diferite categorii de înregistrări:

- care, prin conținutul lor, evidențiază elemente utile constatării existenței sau inexistenței unei infracțiuni, identificării persoanei care a săvârșit-o, cunoașterii împrejurărilor relevante pentru elucidarea faptei a cărei săvârșire este în legătură cu un fapt preexistent (*exemplu: înregistrarea unor evenimente de familie, aniversări oficiale, manifestări culturale, ședințele unui consiliu de administrație, filmările ori fotografiile realizate de cineasți amatori etc.*);
- înregistrări care conțin informații sau declarații extrajudiciare cu privire la săvârșirea unei infracțiuni (*de pildă, autoînregistrarea audio-video, pe aparatul personal, realizată de autorul unei infracțiuni contra securității naționale sau acte de terorism cu scopul de a dovedi unor terți acțiunile sale*)⁹;
- înregistrări care poartă urmele faptei comise, cele utilizate la săvârșirea infracțiunii sau care constituie produsul acesteia (*în această categorie intră înregistrările obținute ca urmare a interceptării comunicațiilor autorizate de magistratul competent, materialul fotosensibil ori suportul magnetic sau digital pe care s-a realizat înregistrarea și aparatele sau dispozitivele cu care s-au efectuat ș.a.*)¹⁰.

Atunci când interesele investigației întreprinse o cer și când sunt contestate ori la cererea utilă, concludentă și pertinentă a părților dintr-un proces penal, oricare dintre cate-

⁹ Cum a fost situația în dosarul nr. 77 /D /P/2005 al D.I.I.C.O.T. - Serviciul Teritorial Timișoara (dosar nr 7459/59/2006, al Curții de Apel Timișoara, sent. Pen. nr. 166 PI)

¹⁰ Sub aspectul clasificării categoriilor de înregistrare, a se vedea și Aug. Lazăr, *Înregistrările audio sau video prezentate de părți, mijloc de probă în procesul penal*, în *Dreptul* nr. 7/2003, p.153 și urm.

goriile de înregistrări susenumerate sunt susceptibile de a fi examinate științific printr-o constatare tehnico-științifică sau expertiză de specialitate dispusă de organul judiciar¹¹.

1.2. Rezultatul activităților de supraveghere tehnică, ca procedee probatorii care utilizează metode speciale de supraveghere, se materializează în următoarele mijloace și mijloace materiale de probă (art. 97 alin. 2 lit. e din NCPP):

- *procese verbale de consemnare a activităților de supraveghere tehnică* (art. 143 alin. 1 din NCPP),

- *mijloace materiale de probă, respectiv obiectele care conțin sau poartă o urmă a faptei săvârșite* (art. 197 alin. 1 din NCPP), adică mediul de stocare a informațiilor obținute ca urmare a interceptării, fotografierii ori filmării (*ce poate fi un aparat de fotografiat, de filmat sau un echipament informatic și de comunicații cu memorie internă, mai mult sau mai puțin sofisticat, cu capacitate de memorie și de stocare diferită, magnetic sau digital și pe care se menține o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp respectiva informație*), suportul fizic – analogic sau digital – de memorie externă pe care este transferată / duplicată / copiată informația interceptată sau fotografiată ori filmată,

- *procesul verbal de redare al convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor interceptate și înregistrate* (art. 143 alin. 4 din NCPP),

- *fotografii ori filme* (art. 97 alin. 2 lit. e din NCPP)¹².

1.3. **Expertizele judiciare**, fie tehnice, fie criminalistice, în domeniul înregistrărilor audio, fotografiilor și înregistră-

¹¹ D.I. Cristescu, *Investigarea criminalistică a infracțiunilor contra securității naționale și de terorism*, Ed. Solness, Timișoara, 2004, p. 588 – 589.

¹² În textul legii nu este menționat alături de fotografii și filmul, însă apreciem că acesta intră în categoria largă de mijloace materiale de probă, sintagmă menționată în finalul prevederilor art. 97 alin. 2 lit. e din NCPP, iar filmul îndeplinește toate elementele menționate de art. 197 alin. 1 atunci când sunt definite mijloacele de probă.

rilor video (imaginilor), adică a probelor multimedia¹³ și, în general, a *probelor analogice sau digitale*¹⁴, presupun o discuție mai amplă, dat fiind împrejurarea că, din punct de vedere legislativ, există încă neclarități, iar din perspectiva cunoașterii de către organele judiciare a delimitării exacte dintre cele două categorii de expertize se produc dese confuzii, ceea ce conduce la dispunerea unei expertize criminalistice, când ar fi suficientă o expertiză tehnică ori dispunerea atât a unei expertize tehnice, cât și a unei expertize criminalistice, funcție de obiectivele dorite și elementele pe care organul judiciar dorește să le clarifice, când o expertiză judiciară criminalistică, realizată potrivit standardelor de calitate ar fi în măsură să ofere răspunsurile dorite la

¹³ „Prin care se înțeleg, în general, înregistrări audio, fotografii, înregistrări video, precum și alte probe digitale, ce conțin informații de interes și de expertiză” (a se vedea în acest sens, Adrian Petre, Cătălin Grigoraș, *Înregistrările audio și audio – video, mijloace de probă în procesul penal. Expertiza judiciară*, Ed. C.H. Beck, București, 2010, p.183 și urm.; Adrian Cristian Moise, *Metodologia investigării criminalistice a infracțiunilor informatice*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 172 – 180).

¹⁴ **Probă digitală** = informațiile înregistrate sau transmise în formă binară; **probă digitală originală** = suportul fizic și / sau date care sunt asociate acestui suport fizic la data prelevării lor; **duplicatul unei probe digitale** = o reproducere digital cu acuratețe a tuturor datelor de pe un suport fizic (hard, drive, CD, flash memory ș.a.); se utilizează și termenul de *clonă* sau *bit – stream*. **Menține conținutul și atributele;** **copia** = reprezintă o reproducere cu acuratețe a informațiilor din date independent de suportul fizic. **Menține conținutul, dar atributele pot fi schimbate** [conform, A. Marshall, *Digital Forensic – Digital Evidence in Criminal investigation*, Wiley-Blackwell, 2008, citat de Adrian Petre, Cătălin Grigoraș, *Înregistrările audio și audio – video, mijloace de probă în procesul penal. Expertiza judiciară*, Ed. C.H. Beck, București, 2010, p.184 și Ghidul agențiilor guvernamentale, editate de U.S. Departament of Justice – Office of Justice Programs – National Institute of Justice (www.ojp.usdoj.gov/nij), citat de Mihai Viorel Tudoran, în *Teoria și practica interceptărilor și înregistrărilor audio sau video judiciare*, Ed. Universul Juridic, Biblioteca profesioniștilor, București, 2012, p.378].